

FOAIA ILUSTRATA

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiiu, 20 Ianuarie (1 Februarie) 1891

Nr. 3

Notarul Scurtu.

— Tip. —

De Virgil Onițiu.

(Urmare și fine).

Om conservativ (ca să nu ȳic: retrograd) cu trup și suflet, are firma credință, că românul n' are nici un pic de curaj, că cu încetul se face oțetul și că noi să lăsam curs liber la toate, fiindcă pre noi nu ne strică nimic, — apa trece, petrele rămân.

— Măi! — îmi ȳisese el odată, când l-am fost cercetat și-mi exprimasem temerea, că dacă nu ținem noi Românii pas cu progresul timpului, ne pierdem, ne prăpădim, — măi, nu fi tu prost. Tu nu cunoști pe Românii, măi. Bătă-mă Dumneȳu de-i cunoști. Ascultă ncoace.

Notarul trase scaunul mai aproape de mine și-și puse păharul la o parte, ca să fie slobod în mișcarea mânilor.

— A fost la noi în sat un obșitar cu numele Nicu Cârnu. Îndată-ce a gătat Cârnu cu cătănia, a venit acasă și a început să fure și să bată la oameni, de mergea vestea. Unuia îi frângea picioarele, pre altul îl orbia de un ochiu, pre al treilea îl lăsa străpuns și mort de jumătate. S'a făcut groaza satului, încât oamenii, ori-cum îi bântuia, nu mai cutezau să se plângă. Ba l-au pus păzitor la sat, ca să poată fura din plin, numai să dea oamenilor bună pace. Omul ăsta a robitor cu totul 18 ani la Gherla și totuși era ca un urs de voinic. Într'o ȳi, — a fost în luna lui August, — acum se împlinesc 5 ani de atunci, — s'a chefuit el cu nisce împlătorii, până-ce au ajuns la ceartă. Și ce au făcut împlătorii? S'au pus dragă! — înțelegi-mă, — s'au pus împlătorii, erau patru inși, și au împlătit la el, până-când i-s'a oprit răsufletul și au socotit că nu a mai rămas un fir de vieață n' el, — înțelegi? După aceea l-au rostogolit ca pe un câne mort cu picioarele în valea din sat și i-au dat bună pace.... Tu, cu înțelepciunea ta vei crede, că Nicu a murit. Aș! A treia ȳi era n' picioare și umbla să omoare pre împlătorii.... Acum e la Gherla închis pe 10 ani și ȳic oamenii care l-au văȳut, că-i ca

un taur, par'că l-ar fi dus la îngrășat. Și câți sânt de acestia în satele noastre, pre cari de câteori îi omori, de atâtea-ori învie. — Măi! să fiu eu al lui Hantătar! dacă ar pute face un așa lucru altul, decât un Român. Și apoi, înțelegi-mă, dacă astfel de necazuri nu pot răsune p'un om, creȳi tu că cei mulți, cari trăesc un traiu mai tignit, se vor răsune cu una cu două?

Îmi luai îndrăsneala să-i observ, că exemplul ce 'mi-l-a adus nu e tocmai cel mai convingător.

El însă nu-și perdă rostul. „Oasele Romanului, măi, sânt ca ferul; Romanului nu-i strică decât trăsnetul lui Dumneȳu și și ăsta numai dacă-l nimeresce oblu n' cap, — înțelesu-m'ai: oblu n' cap!“

Notarul scoase pipa din gură și ochii lui schinteiau în văpaia unei neclintite convingeri.

— De aceea, măi, — continuă el cu un ton poruncitor, — dacă nu ținem noi cu vremea, vremea trebuie să se țină după noi, că noi sântem mai tari și decât vremea. Pre noi ne-a făcut Dumneȳu să vedem cu ochii împlinirea veacurilor și perirea lumii, înțelesu-m'ai! Când n'a mai rămân decât un singur om în lume, acela va trebui să fie Român, dar' nu Român de cei învățați ca voi, — vai de capul vostru, — ci de ai noștri, nație, care nu scie face „reformă“, fără face ce a făcut și moșu și tată-s'oi: mămăligă și dă cătane sdravene împăratului! Înțelesu-m'ai?!.... Numai cu reformele voastre nu mă cătrăniți, că mă iau toate năbădăile!..

— Să trăesci! — adause el după o mică pauză, atingând păharul meu cu al lui.

— Dȳeu să te țină! — am răsuns eu emoționat.

*

Așa-i notarul Scurtu și cine nu-mi crede, poftescă la Zăhan. Până la L....a poate merge cu trenul, de aci e drum de țeară ca pe șine și în două ciasuri sosesc la Zăhan. Și dacă a dat odată față cu notarul, se va convinge, că nu i-am spus minciuni.

Rip van Winkle.

Din schițele lui **Washington Irving**. — Traducere din englezesce
de *Silvia P. Barcianu*.
(Urmare).

În partea opusă privirile lui Rip cădeau asupra unei înfundături pustii, întunecoase, sêlbatece și pline de fragmente desfăcute din stâncile păreților aproape verticali. Rațele reflectate ale soarelui, ce tocmai apunea, abia putea străbate în înfundătură. Trecuse deja câțva timp, de când Rip sta meditând și cu totul fermecat de frumusețea ce-l încungiura: seara se apropiase încetul cu încetul; munții începuseră să-și arunce lungile lor umbre vinete peste văi; atunci el tresări ca dintr'un vis, observă, că timpul înaintase și că se va face noapte înainte de ce el ar ajunge în sat. Un suspin adânc i-se smulse din pept, când cugetă la întimpinarea ce are să-i facă cucoana van Winkle.

Tocmai când voia să înceapă să se scoboare, auzi în urma sa o voce strigând: „Rip van Winkle, Rip van Winkle!“ El se uită împregiur, dar' nu putu vedea alta nimic, decât o cioară trecând în sborul ei monoton peste munți. Crezând că va fi fost numai părere el își căută de drum, când de nou auzi aceeași voce resunând cu putere prin liniștitul aer de seară: „Rip van Winkle, Rip van Winkle!“ — În același timp Lupu sbârindu-și părul de pe spate, se tări văietându-se lângă stăpânul lui și căuta spărios înspre înfundătură. Rip se simți acum cuprins de o ciudată frică; se uită îngrijat în acea direcțiune și zări o figură stranie urcând încetișor peste stânci și încovoindu-se sub greutatea unui oare-ce, purtat în spate.

El fu surprins să vadă o ființă omenească în locurile aceste pustii, presupunând însă, că va fi vre-un vecin, el grăbi să scoboare pentru a-i da ajutor în cas de trebuință.

Cu cât se apropia, cu atât surprinderea lui crescea la curioasa aparență a acestui străin. El era un unchiaș bătrân, scurt, spătos, cu părul des și stufos și cu barba surie. Imbrăcămintea lui era după vechia modă a Olandezilor: o jachetă de postav, strînsă în giurul taliei, două sau trei părechi de pantaloni, dintre care cei de deasupra foarte largi, garnisiți cu șiruri de nasturi de ambele părți și înodați sub genunchi. Pe umeri purta un butoiu mare, ce părea plin cu liquer, și îi făcea mereu semne lui Rip să se apropie și să-i ajute să poarte sarcina. Cu toate că era încă sfios și cu neîncredere în noua lui cunoștință, Rip se apropia de străin și cu bunăvoință lui obicinuită, consimți să-i ajute, și astfel ușurându-se reciproc, ei se suiră deasupra unei afundături strîmte, odinioară alvia vre-unui rîu de munte. Precând ei urcau, Rip părea că aude din

timp în timp o detunătură lungă asemenea tunetului, pornind din vale, sau din crepăturile stâncilor printre care ducea cărarea lor hopuroasă. El se opri un moment, dar' în urmă își dișe, că va fi poate numai resunetul tunetelor, care adeseori se aude prin înălțimile munților, și-și urmă drumul. Trecând înainte ajunseră la un loc gol, în forma unui amfiteatru îngust, încungiurat de stânci prăpăstioase, peste ale căror margini se încâlceau cracele atîrnătoare ale arborilor, lăsând loc numai cât să se poată înfurișa câte o rață de lumină din cerul azuriu și din luminosul noor de seară.

Amândoi înaintau în tăcere. Rip, nu mai încape îndoială, că se întreba mirat, ce scop poate să aibă transportarea unui butoiu cu liquer prin acești munți sêlbatici? Străinul însă, cu toate că era prietenos, avea ceva straniu și misterios în toată ființa sa, ce îi însufla respect, și de aceea Rip tăcea, și tăcea și tovarșul lui. Întrând în amfiteatru, o scenă li-se înfățișă, care-l puse din nou în uimire. În centrul unui loc întins, era adunată o societate, compusă din oameni de o curioasă înfățișare, care își petreceau timpul jucându-se în popice. Imbrăcămintea lor era foarte bizară, pe semne mode din alte lumi. Unii purtau rocuri scurte, alții jachete și cuțite lungi la brîu, și cei mai mulți aveau nisce pantaloni, cam în felul acelora ai conducătorului lui Rip.

Fețele lor deasemenea aveau expresiuni și forme particulare; unul avea capul mare, fața lată și ochii mici ca de porc; fața altuia părea compusă numai dintr'un nas enorm, și era încoronată de o pălărie albă în forma unei căpățini de zahar, prinsă deoparte cu o peană roșie de cocoș; cu toții purtau bărbi de forme și colori diferite. Unul dintre ei părea a fi comandantul. El era un bărbat bătrân, dar' voinic, făcându-ți impresiunea unui om, care a vădut multe în lume și mai bune și mai rele. Imbrăcămintea lui era compusă dintr'un roc cusut cu șireturi, o încingătoare lată provădută cu un cuțit de vînat, o pălărie țuguată și încărcată cu pene, ciorapi roșii și în sfîrșit ghetete garnisite cu funte și cu teocuri înalte. Întregul grup îi reamintea lui Rip figurile dintr'un tablou Flamand, adus din Olanda pe timpul colonisărilor, și care acum se afla în salonul preotului van Schaick, fruntașul satului. Ce-i părî lui Rip cu deosebire ciudat era, că acești oameni, deși aveau aerul de a-și petrece foarte bine, totuși făceau fețele cele mai grave și păstrau cea mai misterioasă tăcere, astfel că, petrecerea lor forma una dintre veseliile cele mai melancolice la care el asistase vre-odată. Nimic nu întreprușea liniștea, decât bilele, cari ori de câte-ori se aruncau, produceau un sgomot, care se resfrîngea prin munți ca resunetul tunetelor înde-

părtate. Când Rip și soțul seu ajunseră aproape de dinșii, ei deodată se opriră în joc și-și pironiră privirile asupra lui într'un mod atât de straniu, cu o expresiune atât de lipsită de viață, aproape ca nisce statue, încât inima îi înghețà, ear' genunchii îi tremurau, de abia se mai ținea. Acum tovarășul seu goli conținutul butoiului în sticle mari, făcându-i semn, ca să servească companiei de beut. El ascultà cu frică și cutremur, ear' străinii goliră liquerul în tăcere, întorcându-se în urmă earăși la jocul lor.

Încetul cu încetul Rip deveni mai îndrăzneț, și precând credea că nici o privire nu e îndreptată asupra lui, făcù încercarea să guste din conținutul butoiului și găsi, că seamănă mult cu vestitul rachiu de Olanda. Odată descoperirea făcută, Rip făcea ce făcea și se apropia din nou de butoiu, o înghițitură provoca pe cealaltă, și tot astfel din înghițitură în înghițitură, el beu și beu mereu, până-ce puterile îl părăsiră, ochii îi înotau în cap, capul îi atîrnà pe pept, și în cele din urmă fu cuprins de un somn adînc.

Când se deșteptà, vèdù că era tot pe aceeași colină înverșită, de pe care zărise pentru prima oară pre bătrânul om din vâlcea. El își frecă ochii — era o dimineață de toată frumusețea! Păsările săriau și ciripiau printre tufișuri, ear vulturul da roată pe sus, străbătînd cu maiestate aerul limpede al munților. „Doamne sfînte“, gîndi Rip, „nu voi fi dormit eu aici toată noaptea“? Începù să-și reamintească cele întemplate înainte de a-l fi furat somnul. Omul ceta străin cu butoiul de liquer, — priporul din munte, — cărarea sêlbatecă de printre stânci, — trista și monotona partie de popici, — sticla cea mare. — „Oh! aceea sticlă! aceea nefericită sticlă!“ cugetà Rip; „cum o se mă scuz eu acuma înaintea cucoanei Van Winkle?“

Se uità apoi împregiur, căutându-și pușca; dar în locul puscei sale, curate și bine ținute, găsi numai o vechitură zăcînd lîngă el, cu cocoșul ruginit, cu mecanismul stricat și cu patul ros de cari. Rip acum presupuse, că acei oameni din serioasa companie din munte 'și-au bătut joc de el și, îmbătându-l cu liquer, 'i-au furat pușca.

Cânele încă-î dispăruse; dar' însfirșit putea să se fi și rătécit numai prinpregiur, alergând după vre-un iepure sau după vre-o potârniche. Rip îi fluerà, 'l strigà pe nume, dar' toate în zadar; echoul numai repeta flueratul și strigătul seu, — cânele însă, nu se arêta de nicăiri.

(Va urma).

Un nou pas înainte.

(Cu portrete dela Conferența alegătorilor din a. tr.)

Însemnătatea culturei pentru asigurarea vieții și viitorului unui popor prea este recunoscută de toți, ca să mai facă trebuință să insistăm asupra dovedirii acestui adevăr. Căile și mijloacele însă prin cari se manifestă cultura sînt multe, dar' punctul, în care toate se concentrează, este viața publică; în ea se oglindează întreg progresul cultural al unui popor, al omenimii.

Când o idee, hotărîtă sau vagă, după-ce a petrecut câtă-va vreme izolată în capul unuia, sau în capetele câterva, ese din isolare și se intrupează în o gîndire clară comună, când un simțemînt, care până aci a încălđit numai inima unuia, ajunge să încăldească inimile multora și să dee impuls la o lucrare comună, totdeauna aceasta e începutul unei organizări. Acolo, unde începe a se înjgheba o organizare, puterile rêslețe se concentrează, chaosul și învălmășala de mai nainte fac loc ordinii și judecăței limpedi, și unde de altădată toți se ciocniau unii de alții, se împedecau unul pre altul, ba își zădărniciu chiar unul altuia lucrarea, acum își capetă fiecare hotărît locul și cercul seu de activitate și lucrarea se continuă în liniște și fără conturbare.

De aceea ori-ce organizare este un pas înainte în cultură.

Faptul că, după o toropeală de atâți ani, după o zăpăceală destul de îndelungată, în care oameni, nisuitori cătră același țel și chemați a lucra împreună, nu odată au venit în poziția să-și stee față 'n față ca adversari și să-și paralizeze lucrarea, faptul, că tot mai mulți și mai mulți dintre frații nostri au înțeles necesitatea și folosul de a strînge tot mai tare legăturile, cari se adune la o lucrare comună, armonică pre toți Românii din această patrie, faptul în sfîrșit, că identitatea de interese de o ordine mai superioară a primit o nouă și solemnă confirmare prin însuflețirea și unanimitatea, cu care s'au îndeplinit lucrările Conferenței alegătorilor români, ținută în zilele de 27 și 28 Octomvrie 1890 în Sibiu, ne dă dreptul ca să privim această conferență ca o puternică verigă în șirul lucrărilor noastre de organizare și prin urmare ca o frumoasă dovadă despre un nou pas înainte în desvoltarea noastră culturală.

Așa fiind, credem a face un serviciu cititorilor nostri, dacă le vom presenta într'un tablou pre bărbații, pre care încrederea publică 'i-a pus în fruntea acelei conferențe și a comitetului central al ei, și dacă vom însoți tabloul cu câteva date biografice. Spațiul, ce ne stă la dispoziție fiind mărginit, nu vom pute da, după-cum am dorî, o icoană complectă a vieții lor, ci va trebui să ne mărginim numai la datele mai principale.

Una din cele mai marcante aparițiuni în viața publică a noastră din această patrie este fără îndoială Vincențiu Babeș, presidentul conferenței, raportor al ei și president ales al comitetului central.

Născut la anul 1821 în Bodoni, sat pe atunci curat românesc în Banat, aproape de Timișoara, din părinții Grigorie Călușeriu și Anișca n. Clipici, fusese adoptat dimpreună cu alți trei frățini de bunicul lor Iacob Babeș, care își trăgea originea din „fundul Ardealului“, și astfel primi numele de familie al dînsului. După terminarea învățăturilor și după o scurtă petrecere în funcțiunea unui notar jurat la Tabla reg. din Arad (1846), fu numit profesor suplinitor la preparandia de acolo și ajutor lîngă direcțiunea școalelor poporale sêrbesci-romănesci din districtul Timișoarei.

În această poziție îl găsiră mișcările din primăvara anului 1848 și atunci dînsul împreună cu amicul seu *Georgo Popa de Teiuș*, și sub conducerea vrednicului *Ioan Arcuș*, punându-se în fruntea Românilor din Arad curățîră curtea episcopoească de elementele străine, întroduseră limba română nu numai în administrațiunea comunei bisericesci dela biserica catedrală, ci și în administrațiunea consistorului diecesan.

După-ce tot în acel an obținū diploma de avocat fusese numit, la anul 1849, director preste toate școalele rurale din Banat. Mai târziu, urmînd unei onorifice chemări din partea Episcopului din Arad, a Consistoriului din Oradea-Mare și a mai multor comune politice fruntașe, părăsi această funcțiune, pentru a se duce la Viena, ca dimpreună cu ceilalți membri ai deputațiunii celei mari a tuturor Românilor din monarhie să reprezente interesele românesci. De pe atunci datează și legăturile de reciprocă încredere, stimă și iubire dintre *Mocsonyesci* și dînsul.

Tot în acel an întrase în ministerul împărătesc al justiției ca redactor al textului român din *Buletinul imperial*, eară la anul 1851 trecū ca secretar la supremul for judecătoresc și de casație al imperiului, unde îl găsi diploma din Octomvrie 1860, căreia el îi prevenise prin o publicațiune memorabilă: *Die Sprachen und Nationalitätenfrage in Oesterreich von einem Rumänen*, care până în Septemvrie eși în o a doua ediție și și românesce.

Prin toate aceste *V. Babeș* încă de pe atunci ajunsesse să ocupe un loc de frunte în conducerea politică a Românilor de dincoaci de Carpați. În dieta din Budapesta dela 1865—1868 dînsul a stărut pentru crearea partidului național-opozițional. Abunăseamă acestor împregiurări este a se atribui, dacă la anul 1869, când *Babeș* fu proclamat deputat dietal în două cercuri, în *Sasca* și *Sân-Miclăușul-Mare*, fără investigație și fără sentență formală, se vedū destituit din funcțiune și lipsit chiar și de dreptul de pensiune după un serviciu de 22 ani.

De atunci *Babeș* s'a dedicat cu totul luptei naționale, fiind totodată și un important factor în corporațiunile reprezentative și administrative ale bisericii naționale române, ortodoxe. Cunoscută este lucrarea dînsului și ca publicist în *diarul „Albina“*, al cărei conducător și redactor a fost în decurs de mai mulți ani, și alegerea lui de membru al „Academiei române“ din București.

În conferențele cele mari ale alegătorilor, ținute la Sibiu în anii 1881, 1884, 1887 și în cea din anul trecut, *Babeș* a avut totdeauna unul din rolurile mai principale. Cum a apărut el aci programul partidului național, va fi tuturor încă în vie memorie. Conferența din urmă l'a ales president al seu și membru în comitetul central de 25, ear' acesta l'a pus în fruntea sa ca prim president.

Dr. Ioan Rațiu, president al conferenței până la constituirea ei definitivă, membru al comitetelor centrale de mai nainte și prim-vice-president al comitetului central actual, încă este unul dintre fruntașii Românilor.

Născut în *Turda* la anul 1829 din părinți nobili a intrat și dînsul, la anul 1847, ca și cea mai mare parte din bărbații, cari compun clasa noastră de oameni inteligenți, pe cariera teologică. La anul 1848 luă parte ca tribun la mișcarea de atunci a Românilor. La anul 1850 a părăsit studiile teologice, pentru a se dedica carierei de jurist. La 1860, părăsind serviciul de stat, în care a fost aplicat vr'o 4 ani, se stabilī ca avocat în *Alba-Iulia*, mai târziu în *Turda*. La anul 1860, precând se afla în Sibiu pentru facerea censurei de avocat, a conceput împreună cu câțiva alți bărbați cu trecere de aici idea înființării „*Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român*“, ear' la 1861 îl aflăm funcționând ca vice-comite ales în comitatul *Turdii*. Tot în

acel an însă își dete dimisia din acest oficiu și luă parte la deputația, ce sub conducerea metropolitului *Șuluțiu* și a episcopului *Șaguna*, așternū la înaltul tron dorințele Românilor. La dieta din Sibiu dela 1863—4 dînsul a participat ca deputat al *Gurgiului*. În dieta din Cluj din anul 1865, ca deputat al *Mercurei*, a fost însărcinat cu compunerea votului separat al Românilor și a stărut ca Români să nu participe la acea dietă feudală, ci să protesteze în contra ei. Ales mai în urmă deputat și pentru dieta din *Pesta* n'a primit mandatul, dar' la 1866 a fost între cei însărcinați cu prezentarea petițiunii la *Împăratul* în contra uniunii votate de dieta din Cluj. Întorcându-se după aceste earși la exercițiul advocaturii a fost la 1869 apărătorul zelos al *sirmanilor Tofăleni* și sfătuitorul juridic al celor mai multe comune din *Ardeal* în afacerile lor de segregare și comassare.

De când cu întrunirile alegătorilor români din întreaga *Ungarie* în conferențe pentru validitatea drepturilor lor, *Dr. Ioan Rațiu* a luat de nou parte la viața publică, fiind delegat la toate conferențele dela 1881 încoaci și ales membru în toate comitetele centrale exmise de acele conferențe.

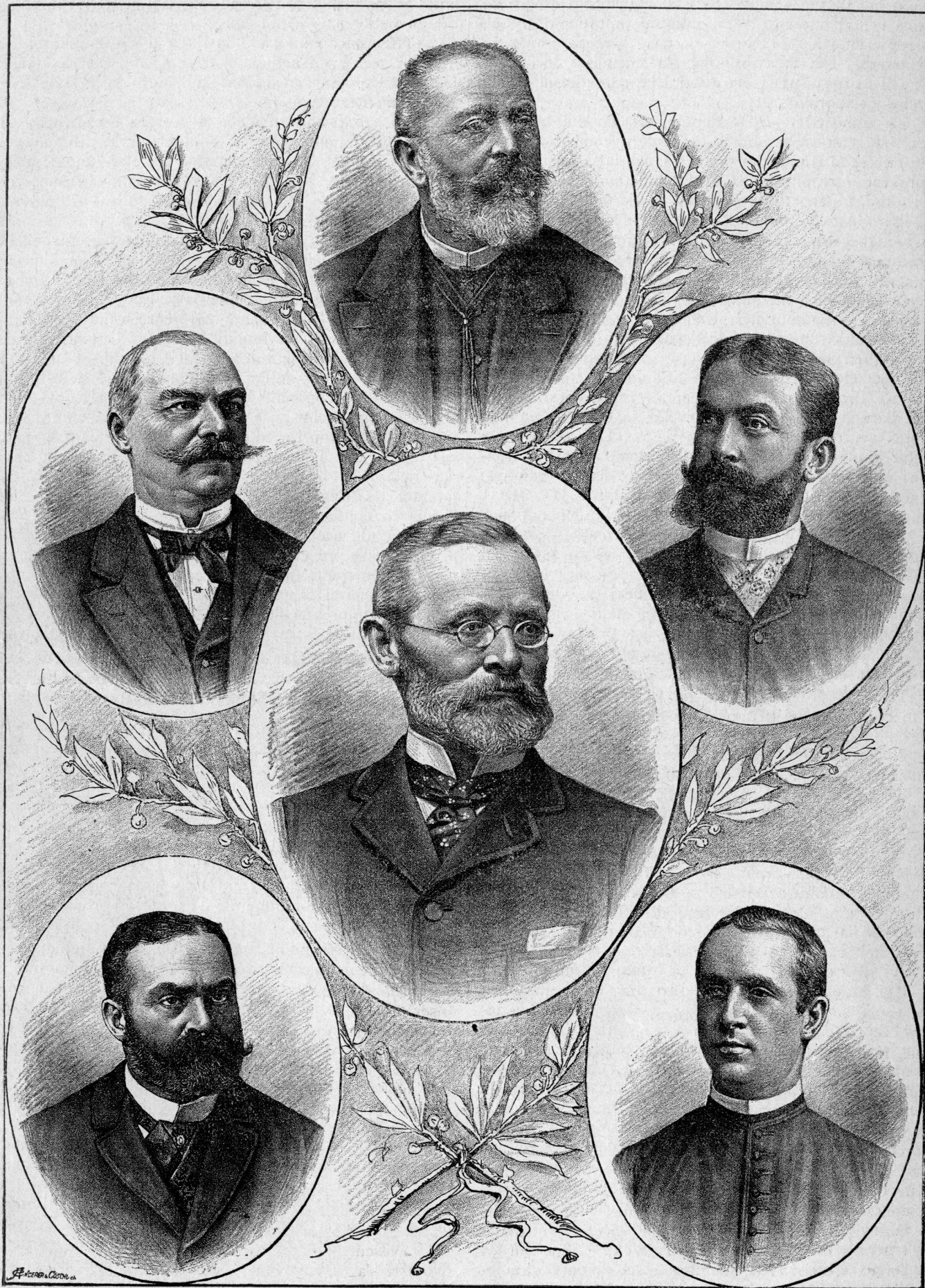
George Pop de Ilyésfalva (Băsesci), o altă persoană remarcabilă în viața noastră națională, ocupă în conferență locul de president ad-hoc pe timpul, în care presidentul ordinar a ocupat rolul de raportor.

Născut la anul 1835 din părinți nobili, proprietari în *Băsesci*, a îmbrățișat mai întei cariera militară. Neimpăcându-se însă cu gândul să contribue la zădărnicierea aspirațiunilor *Italienilor* după unitate națională, a depus la anul 1859 rangul seu militar și s'a întors la ocupațiunile de moșier în *Băsesci*. La anul 1861 împreună cu alți soți de principii lucră cu mult zel la redeșteptarea națională a Românilor selăgieni și chioreni. După-ce câțiva ani în urmă ocupă funcțiuni publice în comitatul *Selagiului*, se puse la anul 1869 în fruntea Românilor selăgieni și chioreni, deșteptăți la conștiință națională. Resultatul a fost, că reușiră să aleagă în cercul *Tășnadului* deputat național pentru dieta din *Budapesta*. La anul 1872, fu dînsul ales deputat al cercului *Cehul-Selagiului* pre care l'a reprezentat în dietă până la anul 1881, fiind totdeauna în rîndurile cele d'ântei, când era vorba de apărarea drepturilor naționale. După-ce „sdrobitorul de naționalități“ *C. Tisza* reuși prin puterea de stat, de care dispunea, să scoată din dietă pre toți reprezentanții partidului național român, stăruințelor neobosite și propunerii lui *George Pop* este a se atribui, dacă la anul 1881 pentru prima dată s'au întrunit în o conferență generală delegații alegătorilor români din întreaga *Ungaria*.

De trei decenii încoaci *G. Pop* a luat parte foarte însemnată la toate mișcările naționale și culturale ale Românilor, dar' mai ales a contribuit cu zel neobosit la înflorirea despărțemintului selăgian al „*Asociațiunii transilvane*“, făcend din el un despărțemint de model, și a lucrat cu multă stăruință prin încurajare și sprigin moral și material la ameliorarea stării învătătorilor dela școalele populare de acolo, ear' tinerilor studenți, cari s'au adresat și se adresează la dînsul pentru ajutor, le-au fost și le este călduros spriginitor, cu inima și cu mâna deschisă.

Eugen Brote, al doilea vice-president al comitetului central, representă alătura cu *Dr. Vasilie Lucaciu*, generațiunea mai tină în acest comitet.

Născut la anul 1850 din o familie fruntașe din *Rășinari* s'a dedicat după absolvarea studiilor dela *Academia de agricultură din Ung-Altenburg (1871)* administrării și îmbunătățirii moșiei sale din apropierea *Sibiului*. Avend însă un viu interes pentru lucruri culturale și lite-

Dr. Ioan Rațiu.
Iuliu Coroianu.

George Pop de Băsesci.
Vincentiu Babeș.

Eugen Brote.
Dr. Vasilie Lucaciu.

rare s'a însoțit pe la anul 1875 cu câțiva alți tineri de aceleași vederi literare și au compus împreună grupul, care reprezenta aici la noi pe atunci „direcția nouă“ în cele literare. Lucrarea grupului s'a cristalizat în „Foișoara Telegrafului Român“, la care dînsul a fost un zelos colaborator.

La anii 1876—1888 deputat în sinodul arhidieceșan și în câte-va sesiuni și deputat în congresul național-bisericesc al Românilor ort. din Ungaria și Transilvania, a îmbrăcat între anii 1879—1888 funcțiunea unui asesor consistorial în senatul episcopesc, unde a contribuit în mod însemnat la îmbunătățirea administrațiunii fondurilor arhidieceșane. La anul 1881 secretar al comitetului expoziției române din Sibiiu, a contribuit cu deosebire mult prin zelul și activitatea sa la reușita frumoasă a acelei expoziții, ear' în anii 1884—1888 ca controlor, apoi casșar al „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“ și-a câștigat multe merite pentru îmbunătățirea administrării averii și pentru edificarea școlii de fete a „Asociațiunii“. La întemeierea „Institutului Tipografic“, la crearea, susținerea și menținerea diarului „Tribuna“ la nivelul, la care s'a avîntat, dînsul a avut și are o frumoasă parte. La anul 1888 a înființat împreună cu alți soti de principii prima reuniune agricolă română aici la noi, pre care o conduce ca president ales. În viața politică a intrat la a. 1881 ca membru al comitetului central al partidului național, care pregăti lucrurile pentru prima conferință a alegătorilor din 1881. De atunci și până de present a fost delegat în conferințele următoare și membru ales în comitetele centrale. În consultările comisiunii de 30 a adunării din urmă dînsul a contribuit în mod însemnat la dezvoltarea lucrurilor în conferință, așa precum s'au dezvoltat. Comitetul central l'a și ales de al doilea vice-president al seu.

Dr. Vasilie Lucaciu, raportorul comitetului central în conferință, este unul din cei mai tineri membri ai comitetului central.

Născut la anul 1852 în comuna Apa, în comitatul Sătmarului, ca fiul unui cantor-învățător, a fost trimis dela 1868—1874, prin episcopul de atunci al Gherlei și actualul metropolit din Blaj I. Vancea de Buteasa, la Roma pentru studii filosofice și teologice, pre care le încheia luând titlul de doctor în filosofie. Întors acasă se făcu preot în Er.-St.-Craiu, ear' la 1878 fu numit profesor de limba și literatura română și de religie la gimnasiul reg. din Sătmar. Zelul și interesul dovedit în această chie-mare însă i-a atras o mulțime de neplăceri și persecuțiuni, astfel că trebui să părăsească acest oficiu. Dar ministrul de culte Trefort îl numi profesor public la gimnasiul de stat din Losoncz, cu promisiunea de a i-se da în curînd un oficiu de distincțiune în ministerul de culte. Preferînd însă a trăi în mijlocul poporului seu iubit, el renunță în curînd la funcțiunea de profesor, precum a renunțat și la ispitele carierei strălucite ce i-se îmbiase, și se întoarse la 1885 earăși la funcțiunea de paroch, acum în Șișesci. Redeșteptarea simțului național la Românii sătmăreni este mai ales un rezultat al lucrării sale. Încredințat de cercul Șișiescilor cu misiunea de a-l reprezenta în conferință dela 1887, în urma unei dări de seamă înaintea alegătorilor asupra rezultatelor conferinței, fu încurcat în un proces criminal, însă de natură politică, în care a trebuit să fie achitat. Rolul dînsului în conferința din a. tr. s'a indigitat mai sus.

Iuliu Coroianu, membru al conferințelor anterioare și al comitetelor centrale alese de ele, deși nu a eșit cu ocaziunea ultimei conferințe mai la iveală, totuși este un membru cu influență și a fost încredințat de comitetul

anterior cu elaborarea memorialului politic al partidului național.

Născut la anul 1847 la Darolți, în comitatul Sătmarului, ca fiu al actualului canonic din diecesa Gherlei Dimitrie Coroianu, și-a făcut studiile de drept și de științe politice în academia din Oradea-Mare și la universitatea din Budapesta, unde a făcut și censura de avocat. La anul 1870 numit jurat la subprefectura urbanială din Simlău-Silvaniei, în anul următor secretar lîngă comitele suprem contele Bela Bánffy în comitatul Crasnei, apoi concipist la Curia reg. în Budapesta, fû în 1872 ales subprefect în cercul Crasnei, comitatul Crasnei. Stăruințele puse de dînsul în anul 1873 în combaterea epidemiei de choleră i-a procurat un laudatoriu în scris al Maiestății Sale. Ca avocat în Cluj dînsul dela anul 1874 încoaci a întreprins ca apărător călduros și iscusit în mai multe procese de presă, intentate unor diare române din patrie, precum și în procesul amintit al Drului Lucaciu. La dezvoltarea vieții sociale române din Cluj dînsul are o însemnată parte, ear' înființarea la anul 1886 a institutului de credit și economii „Economul“ din acel oraș inițiativei și stăruințelor sale se datorește. La anul 1880 a participat ca raportor al jurisconsultilor români în afacerile agrare din Transilvania la adunarea ținută în Sibiiu, ear' dela 1881 încoaci a participat ca membru la conferințele de delegați ai alegătorilor români, ținute la Sibiiu și, ales în comitetul central în conferința din 1888, a fost însărcinat de acela cu elaborarea Memorialului politic al partidului, pre care l'a și prezentat comitetului central, ales din conferința din a. tr., în care și dînsul este membru.

Dee ceriul ca, lucrarea culturală a acestor bărbați și a celor împreună lucrători cu dînșii, să aibă cele mai bune rezultate pentru viața publică a poporului nostru!

Biserica, școală, educațiune

— La școlile grănițeresci din Năsăud, care se susțin din fondul școlar al grănițerilor din regimentul de odinioară al II-lea românesc de graniță din Ardeal, s'au înscris pentru anul școlar 1890/91, după-cum ne spune „Școala Română“, 533 școlari și anumiți: la școala primară de băieți 184, la școala de fete 112 și la gimnasiu 237. Corpul învățătoresc dela școala primară de băieți cu 4 clase se compune din 4 învățători; cel dela școala de fete din 3 învățători și 1 învățătoareasă; corpul profesoral dela gimnasiu se compune din 11 profesori ordinari, 2 aspiranți la profesură și 2 profesori pentru desen și musică.

— Lucrul de mână, care de un an și jumătate s'a introdus între obiectele de învățămînt ale seminarului pedagogic-teologic „Andreian“ din Sibiiu, de mai multă vreme e introdus și în seminarul pedagogic al episcopiei gr.-cat. din Gherla. Cu deosebire se cultivă aici împletiturile de spetează și pipirig. Împletituri de aceste au fost expuse și la expoziția forestieră din anul trecut din Viena, obținînd premiul prim al secțiunii, în care au fost expuse. Comitetul expoziției și și unii neguțatori ar fi voit să aibă mai multe din aceste produse, dar' direcțiunea seminarului nu a putut satisface cererii, nefiind seminarul școală de industrie. Avis pentru învățătorii, cari în oarele libere își pot crea prin astfel de lucrări un frumos isvor de câștig lateral. — Și în școlile rurale din România începe a i-se da lucrului de mână o deosebită atențiune în cercurile competente. E vorba, ca ministrul instrucțiunii publice să trimită câte 2 membri din învățămînt să participe la cursurile anuale ce se țin în Svedia la Nääs, în Belgia la Bruxela, în Helveția la Basilia și în Franca.

Literatură și știință.

— **Titu Maiorescu** prepară un volum de Critice, care va apăre la Socec et Comp. — **B. P. Hajdău** va scoate în curând o nouă fasciculă din monumentală sa lucrare: *Magnum Etymologicum Romaniae*. — **DI. Naum**, unul dintre distinșii scriitori din cunoscuta revistă „Convorbiri Literare“, a scos în două volume *Versurile și Traducerile sale frumoase*, în cari dînsul în contra poetice „realiste“ de ađi, ține sus stindardul unui idealism sănătos. — **DI. G. Coșbuc**, talentatul și simpaticul autor al „Anacreonticelor“ și al frumoaselor poezii luate din viața poporului român dela sate și publicate în mare parte în *Foiața* ȋiarului „Tribuna“, a sfîrșit la București, unde se află de present, un ciclu de *triolete*, care au de substrat viața și vederile unui Don Juan dela sate. — **I. Gherea** (C. Dobrogeanu) a scos în a 2-a edițiune, în editura librăriei Socec et Comp. în București, interesantele sale *Studii critice*. — **Românul Literar** este numele edițiunii numerilor de *Dumineca* ai ȋiarului „Românul“, care vor eși de aci înainte în editură separată, cuprinđend mai ales interesantele lucrări literare ale acestui ȋiar. — **Memorandul** studenților universitari din București în cestiunea Românilor transilvăneni și ungureni e tipărit în limba română, germană, franceză și italiană. La dînsul se adnexează o cartă a provinciilor locuite de Români.

— **Dr. V. Babeș**, directorul Institutului bacteriologic din București, unul din cei mai eminenti scrutători pe terenul bacteriologiei, a reușit să izoleze dela oameni morți de spasmurile, cari produc boala tetanos, baccilul tetanosului și se-l înmulțească prin culturi curate. Animale (gusgani și câni) inoculate cu această materie s'au bolnăvit și ele de tetanos. Dar' în urma unei injecțiuni sub piele cu anumite remedii antiseptice, a căror compoziție este încă secret al inventurului, i-a succes a le tă-mădui earăsi de această boală mortală. Din lipsa de material de ajuns de bolnavi n'a putut încă încerca remediul seu asupra omului; după rezultatele dobândite până acum însă, e mai mult ca probabil, că boala aceasta, care până acum era considerată ca incurabilă, se poate și ea vindeca. — Tot **Dr. Babeș** dimpreună cu **Dr. Calinderu** au constatat prezența în România a leprei comune și a celei tuberculoase, în contra căreia au folosit injecțiuni cu limfa lui Koch. În urma injecțiunii s'au arătat reacțiunea amintită și de Koch la cei bolnavi de „Lupus“ și astfel e îndreptățită presupunerea, că va succede de aci înainte a combate cu succes și lepra, considerată până acum de incurabilă.

Teatru, muzică și arte preste tot.

— **G. Coșbuc** va înfățișa în curând direcțiunei Teatrului Național din București o nouă piesă teatrală, al cărei subiect e împrumutat din o scriere grecească modernă; tot dînsul publică în „Convorbiri Literare“ o traducere a poemei indice *Sacuntala*, împărțită în 4 acte. — **DI. O. Saphir** a prezentat direcției Teatrului Național o comedie originală în 4 acte: *Omul veacului*. — **Emil Niculau**, publicist și autor dramatic, împreună cu **Carol Scrob** au terminat o tragedie originală în versuri, intitulată *Crima socială*. Subiectul e luat din viața și nă-răvurile de toate ȋilele. — D-șoara **Agata Bărsescu**, acum angageată la teatrul din Hamburg, a dat în ȋiua de aniversare a poetului Grillparzer pe *Hero* în piesa acestuia „*Hero și Leandro*“. Publicul a făcut ovațiuni memoriei poetului și distinsei artiste. — D-șoara

Nina Banciu, fica adoptivă a răposatului medic din Craiova, de origine din ȋinutul Sibiiului, dedicându-se carierei dramatice, seceră frumoase succese pe scenele teatrelor din străinătate. — **Studenții universitari** din București vor da o reprezentație teatrală în favorul fondului Ligei pentru unitatea culturală a Românilor. Piesa reprezentată va fi o traducere a piesei clasice eline *Antigone* de Sofocle, tradusă de Dragomirescu. — Vestita cântăreață **Elena Teodorini** a dat câteva reprezentații la opera din Lissabona, unde seceră mari triumfuri; de present cântă la Roma, cu același succes. — Tenoristul **Demetrescu** va fi angageat la teatrul din Londra.

— **Corul român** din Biserica-Albă a dat în seara de anul nou o reușită sərbare cu cântări, declamațiuni și tablouri vivante. Inițiativa se datoresce stăruințelor dlui avocat **I. M. Roșu**. — **Altă serată literară** s'a arangeat tot în preseara anului nou la Abrud, la stăruințele dlui **Alexandru Filip**.

— **Portretul lui M. Eminescu**, lucrat în mod artistic, a eșit în editura lui **N. Ghindășanu** imprimat pe un carton în mărime de 50—35 cm. și se poate procura dela editor în București, strada Crinului Nr. 3 cu prețul de 1 leu 50 bani.

Meserii, industrie, comerțiu.

— **Nouă întreprindere industrială română**: **Fabrică de lămpi cu extincător automat** de sistemul **Copetzky-Murguleț**, înființată nu de mult de **W. Oppler** în București, tocmai a ajuns să-și pună în vîndare produsele sale. Fabrica poate produce pe săptămână până la 50.000 lămpi de sistem perfecționat. Lucrătorii ocupați sînt în număr de 80—100. Localul fabricei este solid zidit și întrunesc toate condițiile igienice.

Călătorii, descoperiri, invenții.

— **Bricul Mircea** din flotila română, care de present se află la Constantinopol, va întreprinde o călătorie mai îndepărtată de studii în părțile vestice ale Mării-Mediterane. — **Încrucșătorul Elisabeta**, tot din flotila română, pleacă dela Constantinopol spre Smirna.

De toate și de pretutindeni.

— **Camera comercială din Timișoara** a decis să aranjeze în anul acesta o expoziție provincială de tot felul de produse și au și primit dela ministrul de comerțiu o subvenție de 5000 fl. Pentru-ca și Români din acele ȋinuturi să participe la expoziție mai ales cu produse de ale cîmpului și de ale industriei de casă s'a constituit în Timișoara un comitet provisor, compus din dd. **E. Ungurianu**, avocat; **I. Istin** și **G. Trăilă**, parochi; **I. V. Barcianu**, redactor; **G. Ardeleanu**, avocat și **N. Coșeriu**. — **Institute noue de credit și de economii** se înființează în comitatul Solnoc-Dobăca, cercul Lăpușului sub numirea „*Răureana*“ și în Alba-Iulia sub numirea „*Iulia*“. — **O fundațiune nouă de burse** a făcut răposatul **L. Vaida**, testând spre acest scop moșia sa dela Suariș și și o parte din cea dela Glod, precum și o sumă de 1000 fl. în bani gata, pentru-ca din venite să se împartă burse de câte 60 fl., la tineri care sciu bine limba maternă. — **Liga pentru unitatea culturală a Românilor**, care și-a ales de president al seu pe dl **Al. Orăscu**, rectorul universității din București, se va inaugura la 24 Februarie, ȋiua aniversară a unirei

Principatelor. Cu această ocaziune se va da în capitala României un banchet monstru. — **Reuniunea femeilor române** gr-cat. din Blaj a arangiat în 15/27 l. c. în sala de gimnastica o serată musicală, urmată de o petrecere cu joc. — **Junimea**, societate academică în Cernaui va arangea un bal la 26 Ianuarie v. a. c., sub presidiul de onoare al dlui baron Alexandru Vasilco, având de president al comitetului arangiator pre baronul George Styrcea.

Cronica săptămânii.

— În continuarea desbaterii generale asupra proiectului de lege despre asilele de copii în parlamentul din Budapesta, deputatul Rossival și-a expus îngrijirile sale din punct de vedere confesional, ear' preotul catolic Hock a stăruit pentru înființarea de asile pentru copiii găsiți și pentru o mai bună îngrijire de copiii dela diept. Au mai pledat pentru proiect Acațiu Beöthy și Col. Tisza, fostul ministru-president, care însă fu întimpinat cu strigăte și larmă decătră o parte a opozițiunii. De present decurge desbaterăa specială asupra proiectului și a ajuns până la § 14. Propunerile făcute la § 3 pentru mitigarea dispozițiilor de silă la cercetarea asilelor din partea copiilor dela 3—6 ani, nu au fost primite. §§ 8, 14 și 17, care cuprind dispoziții cu privire la rugăciunile »evlavioase« și la cei îndatorați a înființa asile, în urma unei propuneri a contelui A. Károlyi, ca în institutele confesionale aceste rugăciuni să fie înlocuite prin rugăciuni de ale confesiunilor respective, au fost remiși comisiunii școlare pentru nouă consultare. Ear' comisiunea s'a întrunit în păreri, că în asile de caracter confesional, copiii ce aparțin acelei confesiuni, afară de rugăciunea cuvioasă, pot să învețe și o rugăciune rituală; și că încât privesc înființarea de asile, orașele care au dreptul de jurisdicțiune, cele care sânt sedii de ale comitatelor, precum și cele care plătesc dare directă mai mult de 15.000 fl. să fie îndatorate a înființa din propriile mijloace asile de copii, dacă nu există în oraș vre-un astfel de institut. — Alegătorii români din partidul național au început în diferite părți ale țerii a se întruni, pentru a protesta în contra proiectului de lege în cauza asilelor. — **In Cislaitania** s'a disolvat parlamentul imperial austriac prin un patent împărătesc înainte de a fi ajuns la sfârșitul lucrărilor sale și înainte de a fi putut vota bugetul. Dela parlamentul viitor se așteaptă după cum spune Wiener Zeitung în partea sa neoficială: să fie o firmă stavilă în contra aspirațiunilor nepatriotice și extreme, să scutească constituția imperiului, precum și drepturile constituționale garantate ale țerii de coroană, individualitatea popoarelor, să stimeze convingerea religioasă și să aibă înțelegerea trebuincioasă pentru cestiunile sociale. — **In parlamentul român**, care după vacanțele crăciunului și-a reînceput lucrările la 14/26 l. c., deputatul C. Cogălniceanu a dezvoltat interpelația sa cu privire la propaganda maghiară în România, care se face prin misionari printre Ciangăii din Moldova. Ministrul de externe Lahovary a declarat și de astădată, că nu se poate amesteca în afacerile interne ale nici unui stat, precum asemenea nu va permite altora să se amestece în afacerile țerii sale. Scie, că o societate maghiară a votat 10,000 fl. pentru propagandă, și aceasta nu o poate împedeca; dar' când agenții ei vor face turburări printre prețișii Unguri, pre care de altcum scie că sânt Români, deosebiți numai prin religie de pământeni, atunci legile vor fi aplicate. —

Prin moartea neașteptată a prințului Balduin, a moștenitorului presumpțiv al tronului belgian, întâmplată la Bruxela la 23 l. c. n., cestiunea succesiunii de tron în Belgia a devenit earăși actuală. Conform dispozițiilor legii salice, în vigoare în Belgia, femeile fiind excluse dela succesiune, și deoarece regele actual Leopold II-lea dela moartea fiului seu Leopold, întâmplată în a. 1869, alți urmași de vită bărbătească n'a avut, coroana belgiană trece la cea mai deaproape rudenie bărbătească, la fratele regelui, prințul Filip conte de Flandra. Murind acum fiul acestuia, prințul Balduin, presumpțivul moștenitor va fi al doilea fiu al contelui de Flandra, prințul Albert, despre care însă încă se dice că e bolnav. Întemplantu-se se moară și el, atunci constituția belgiană dispune: în lipsă de moștenitori de genul bărbătesc, regele poate cu aprobarea camerelor să și numească însuși pre moștenitorul. Dacă aceasta nu s'ar întempla, tronul se declară în vacanță.

Sciri personale.

Distincțiune. Dl. A. Lahovary, ministrul de externe al României, a fost distins de Majestatea Sa Impăratul și rege al nostru prin conferirea Coroanei de fer cl. I-a. — Pentru fecericul **Antonie Mocsony** s'a celebrat parastase în Foeni cu concursul corului plugarilor de acolo, în Moldova-Noua, în Nicolinti și în Brașov. — † **Principele Balduin**, moștenitorul tronului belgian, a repositat la 23 l. c. n. în Bruxela. Densul a fost născut la 3 Iunie 1869 ca fiu al principelui Filip, conte de Flandra și al principesei Maria de Hohenzollern, sora M. Sale Carol I, regele României. Noul moștenitor al tronului va fi fratele seu mai tinăr, principele Albert, născut la a. 1875.

Deslegarea ghiciturei din No. 1 este: Vale, Asaki, Sare, Inimă, Lauta, Eminescu, Asia, Londra, Episcop, Xenophon, Ana, Nero, Dragoș, România, Irina; inițialele dau numele lui Vasile Alexandri. Deslegări nimerite ne-au trimis:

D. Făgărășianu, Maria S. Dănilă, Traian Deac, Victor Florian, Ioan Ștefănescu, Petru Rimbaș, George Dobrin, Emilia Chicin, Fabiu Iubașiu, Ilariu A. Popp, Aurelia Șandor, Mariți Onițiu, D. Cuntănu, Ioan Tanco, Ioan Popoviciu, Aurel Motiu, George Bujigan, Leontina Moldovan, Leonida Fejer, Hermina Babescu, Ioan Staicu Comșa, Aurelia Coltofeanu, Nicolae Onciu, Ioan B. Boiu, Elena Dredeanu, Filip Băiaș, David Popescu, Victor Morariu, Lucreția Er. Popa, Otilia Comșa, Sofia Cothișel, Abebé, Elena Dobrin, Corneliu Fizeșanu, Silvia Maleta, Octavian Popescu, Iulia Poruț, Ilarie Chendi, Aurel C. Popovici, Maria Oprin Damian, Arseniu Flora, Isabela Todoran, Elisaveta Dan, Dănilă Simdianu, Ioan Marcu, D. Sirbu, Anica Bratu, Rozalia Șerban, Maria Ludu, A. Corcea, Valerie Suciuc, Vioara Magdu, Elena Olariu, Maria Aiteanu, Flora Șerban, Emilian Dancăș, P. Hanca, Silvia Rufan, Sofia Mirkovics, Ana Chițan, Elisa Roșu, Corneliu B. Hangea, Ioan Barna, Ioachim Munteanu, Ioan Manta, E. B.

La sortire s'a tras numele d-lui Petru Rimbaș din Brad, căruia s'a dispus a se trimite colecția de cărți din editura Institutului Tipografic.

Corespondența foi.

do. Șiria: „Mă dusei“ e prea neînsemnată ca idee; „Sub arbori“ nu are plasticitatea formei originalului lui Heine. Nu se pot publica. — **Anonimului I. Ch:** Lucrări anonime nu publicăm. — **D. S. Maier:** Fără a avè traducerea înaintea ochilor nu ne putem pronunța. De altcum, după îndegetările date, pare prea lung pentru foaia noastră. — **L. Er P. München:** Abonamentul e regulat. — **D. P. și C. P. Brăila:** Mulțumită. Pentru abonament adresați-vă la Administrațiunea foi. — **N. O. Uzdin:** Regretăm a nu ne pute însărcina cu astfel de lucruri; adresați-vă la București, Strada Țeranilor No. 7; ghicitura, nefiind corectă, nu o putem întrebuința. — **M. S. D. Budapele:** Fiind originale și bine alese, primim cu plăcere. — **R. J., Viena:** Adresați-vă Administrațiunei. — **I. A., Capolnoc-Mănăstur:** După cum va decide soartea.

Editura Institutului Tipografic, societate pe acții în Sibiu. — Redactor responsabil: **Dr. D. P. Barcianu.**

Tiparul Institutului Tipografic, societate pe acții în Sibiu, sub responsabilitatea lui Ioan Popa Necșa.